

28 / Z RAPORU

MURAT
YÜLEK

PROF. DR. MURAT YÜLEK

OSTİM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ

ABD Birleşmiş Milletler Durban Deklarasyonuna neden karşı çıktı?

ABD Başkanı Joe Biden 24 Nisan 2021 tarihinde yayınladığı bir demeçte Osmanlı dönemindeki Ermeni tehcirinden bir katliam (genocide) olarak bahsetmişti. Oysa aynı ABD Başkanı bir yıl önce, 31 Aralık 2020 tarihinde Birleşmiş Milletler tarafından önerilen “İrkçılık, Irki Ayrımcılık ve Yabancı Düşmanlığına karşı somut adımlar atılması” (Durban Deklarasyonu) kararına karşı çıkan az sayıdaki ülkeden birisi olmuştu.

Yaman bir çelişki. Ya da, bariz bir ilkesizlik ve çifte standart göstergesi.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’ndaki oylamadan 193 ülkeden 106 adedi “evet” oyu vererek ırkçılığa, ayrımcılığın ve yabancı düşmanlığına karşı somut adım atılmasını isterken, Amerika ve İsrail’in de dahil olduğu 14 ülke öneriye karşı çıkmıştı. Kapanları da ya oy vermemiş ya da çekimser kalmıştı.

Durban Deklarasyonu, Güney Afrika’nın Durban kentinde 2001 yılında düzenlenen İrkçılık Karşıtı Dünya Konferansı (World Conference against Racism) sonunca kararlaştırılmış ve Birleşmiş Milletler Teşkilatı tarafından yayınlanmıştı. Görüşmeler sırasında Amerika Birleşik Devletleri ve İsrail toplantıları terk etmişti. Neden?

ABD’nin toplantıyı terk etmesinin görünürdeki sebebi, Afrika’dan Avrupalı köle tacirleri tarafından kaçırılarak Amerika’da satılan milyonlarca Afrikalıların tarihi haklarının tartışılması idi. Bilindiği gibi bugün Amerika Birleşik Devletleri’ne ait olan topraklar 15. yüzyıldan itibaren asıl sahipleri olan Asya kökenli yerlilerden zorla gasp edilmişti. Büyük katliamlarla elden edilen bu topraklara, daha sonra milyonlarca Afrikalı köle zorla getirilerek Amerika Birleşik Devletleri kurulmuştu.

İsrail ise yine aynı görüşmeler sırasında İsrail’deki insan hakları karşıtı uygulamalarının ortaya konulmasına dayanarak toplantıları terk etmişti. Tabii Amerika Birleşik Devletleri’ni de yanında salondan çıkartarak; zira İsrail’in Amerika Birleşik Devletleri yönetimi üzerinde büyük bir etkisi mevcuttu. İsrail, ABD’ye benzer şekilde, Filistin halkından gasp edilen topraklar üzerine kurulmuştu. Bugün milyonlarca Filistinli kendi topraklarında her türlü haktan mahrum şekilde yaşıyor. Benzer şekilde, bir din devleti olan İsrail’de Sami ırkına mensup Musevilerin dışında kalan Musevilerin (mesela İsrail’e göçmüş olan Afrikalı Museviler) temel

haklardan büyük ölçüde mahrum ve ekonomik olarak da dezavantajlı durumda.

Karara karşı çıkan diğer az sayıdaki ülkelerin hemen hemen hepsi sömürgeci ülkelerdi (İngiltere, Fransa, Almanya, Kanada, Avustralya). Yani 2001 yılındaki Durban Konferansı sömürgeci ile sömürülen ülkeler arasında bir nevi salon hesaplaşmasıydı.

Hesaplaşma süreci 2020 yılına kadar sürmüş ve 2020 yılının son günü ırkçılık ve ayrımcılığa karşı somut adım atılması hakkında yeni bir oylama yapılmıştı. İşte bu oylamada, diğer sömürgeci ülkelerle birlikte, Amerika Birleşik Devletleri de ırkçılığa karşı somut adım atılmasına hayır oyu vererek ırkçılığa yeşil ışık yakmıştı.

Oylamadan daha dört ay geçmemişti ki, o dönemde ABD’de başkanlık yapan Joe Biden isimli siyasetçi 1915 olaylarından katliam/genocide olarak söz etmiş ve ABD’deki devlet geleneğini bozmuştu.

Biden isimli ABD başkanının bahse konu kararının, devletin neresi doğru sözüne güzel bir örnek teşkil ettiği ortadayken Türkiye’nin eski Washington Büyükelçisi Şükrü Elekdağ Biden’in demecinin ABD anayasası ile çeliştiğinin de altını çiziyordu. Hani “Biz Birleşik Devletleri Halkı ... adaleti tesis etmek için ...” şeklinde başlayan anayasa.

Aynı karara karşı oy vermiş olan Birleşik Krallık da 19. yüzyılda Arnold Toynbee isimli yazara ücret karşılığında “Mavi Kitap” isimli bir hayali (fiction) eser yazdırmıştı. Masa başında yazılan bu kitapta Osmanlı İmparatorluğu devletinin bir buçuk milyon sivil Ermeni’yi katlettiği iddia edilmişti. O gün, bugündür, Ermeni Katliamı yalanı bir gerçek gibi kabul edilir olmuştu.

Yakın zamanda Türkiye Cumhuriyeti bu konuda bir uluslararası tahkik komisyonu kurulmasını önermiş ancak Ermenistan başta olmak üzere sömürgeci ülkeler buna karşı çıkmıştı.